

Utbildningsdepartementet
Rättssekretariatet
103 33 STOCKHOLM
u.registrator@regeringskansliet.se

2017-09-15

Friskolornas riksförbunds yttrande över betänkandet EU:s dataskyddsförordning och utbildningsväsendet (SOU 2017:49)

Dnr U2017/02586/RS

Friskolornas riksförbund (förbundet) har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslag i ovan rubricerat betänkande och vill anföra följande.

Förbundets yttrande begränsas till de delar i utredningen som särskilt berör våra medlemmars verksamheter.

Avsnitt 4.6 Rättslig grund för personuppgiftsbehandling

Förbundet delar utredningens bedömning att det genom bestämmelser i skollagen med anslutande föreskrifter och beslut fattade med stöd av dessa är fastställt i svensk rätt att tillhandahållande, anordnande och bedrivande av utbildning och annan pedagogisk verksamhet är en *uppgift av allmänt intresse*. Därmed kan Art 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning utgöra rättslig grund (förutsatt att kraven i Art 5 också är uppfyllda) och således vara den grund som oftast kan tillämpas för nödvändig personuppgiftsbehandling för samtliga huvudmän.

Förbundet delar även utredningens bedömning att de åtgärder som både offentliga och enskilda huvudmän vidtar med stöd av skollagen som omfattar *myndighetsutövning* gentemot en elev är en sådan behandling som är nödvändig som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning i dataskyddsförordningens mening.

Förbundets anser vidare att det i svensk rätt för skollagsreglerad verksamhet finns fastställda *rättsliga förpliktelser* som åvilar verksamhetsutövarna och som gör det

nödvändigt att behandla personuppgifter, varför rättsliga grunden i Art 6.1 c i dataskyddsförordningen kan tillämpas. Förbundet instämmer därmed i utredningens bedömning i denna del.

Slutligen delar förbundet utredningens bedömning att enskilda huvudmän i vissa fall även kan tillämpa rättsliga grunden *intresseavvägning* i Art 6.1 f dataskyddsförordningens mening.

När det slutligen gäller den rättsliga grunden *samtycke* lämnar utredningen en redogörelse och bedömer att samtycke även fortsättningsvis bör kunna användas och utgöra rättslig grund för personuppgiftsbehandling i vissa omnämnda situationer som t.ex. vid fotografering av elever i syfte att skapa elektroniska skolkataloger och för att dokumentera verksamheten i förskola och skola samt om skolan har för avsikt att lägga ut individuella foton av eleverna med uppgift om deras identitet på internet. Förbundet delar utredningens bedömning, men vill framhålla att det även bör kunna finnas andra likartade situationer där det kan vara aktuellt att använda sig av den rättsliga grunden samtycke.

Avsnitt 4.7 Känsliga personuppgifter

Det finns ett stort behov för förskolor och skolor att kunna behandla känsliga personuppgifter för att verksamheterna ska kunna utföra sina uppdrag i enlighet med skollagstiftningen. Utredningen redogör också för detta i sitt betänkande. Mot bakgrund av att det finns ett förbud mot behandling av känsliga personuppgifter i dataskyddsförordningen behövs det ett annat rättsligt stöd än samtycke och därför en särskild reglering för att kunna möta upp behoven för såväl kommunala som enskilda huvudmän.

Utredningen lämnar förslag på särskilda undantag från förbudet i ett nytt kapitel i skollagen. Förbundet tillstyrker utredningens olika förslag om särskild reglering, varvid några av förslagen specifikt berör fristående skolor. Förbundet vill därtill lämna följande synpunkter.

Förbundet anser att det föreslagna undantaget som avser fristående skolor som har begränsat sitt mottagande till att avse elever som är i behov av särskilt stöd behöver kompletteras med motsvarande möjlighet för fristående förskolor. För fristående förskolor finns inte en likalydande bestämmelse i skollagen som för skolor. I 8 kap. 18 § skollagen anges dock att varje fristående förskola ska vara öppen för alla barn som ska erbjudas förskola, om inte den kommun där förskoleenheten är belägen medger undantag med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär. Det kan därför i dag finnas fristående förskolor som har, eller förskolor som framgent kommer att kunna ha, ett beslut om godkännande att begränsa sitt mottagande till barn i behov av särskilt stöd.

Även dessa verksamheter måste därför kunna behandla känsliga personuppgifter och använda sig av sökbegrepp som avslöjar hälsa.

Förbundet vill slutligen framhålla följande. I utredningen lämnas beskrivningar för olika uppgifter och situationer där det finns behov för förskolor och skolor att kunna behandla känsliga personuppgifter. Det avser uppgifter kopplade till ett ärende eller inom elevhälsan. Beskrivningen är dock sannolikt inte helt uttömmande. Frågan om vad som kan betraktas som ett ärende enligt skollagen är inte heller helt tydlig och klar. Detta är viktigt att beakta i det fortsatta lagstiftningsarbetet för att kunna säkerställa att huvudmännen har en laglig grund för att kunna behandla känsliga personuppgifter när detta är nödvändigt i verksamheten.

Avsnitt 4.8 Personuppgifter som rör lagöverträdelser

Enligt utredningen finns det såvitt utredningen erfar inte behov av att behandla uppgifter om lagöverträdelser för fristående förskolors verksamheter. Därför föreslås inte motsvarande bestämmelse som för fristående skolor. Förbundet anser dock att det närmare behöver utredas och beaktas om det kan finnas situationer där behovet även finns för fristående förskolor. Bland annat är samtliga huvudmän skyldiga att vid anställning av personal begära uppvisande av registerutdrag från belastningsregistret enligt 2 kap. 31 § skollagen. Såväl fristående förskolor och skolor måste också kunna visa att så har gjorts. Om detta är en behandling av personuppgifter som rör lagöverträdelser som särskilt behöver regleras bör detta beaktas och aktuell bestämmelse kompletteras.

Avsnitt 4.10 Uppförandekod för skolväsendet

Utredningen föreslår att regeringen ska ge lämplig myndighet i uppdrag att vidta åtgärder för att initiera och stödja utarbetandet av en uppförandekod för skolväsendet. Förbundet tillstyrker förslaget som grundar sig på dataskyddsförordningen, där det anges att utarbetande av uppförandekoder avsedda att bidra till att förordningen genomförs korrekt ska uppmuntras. Det är företrädare för de personuppgiftsansvariga, dvs skolhuvudmännen som tillsammans har möjlighet att utarbeta uppförandekoden i syfte att ge rekommendationer som handlar om skolväsendets personuppgiftsbehandling och specificera tillämpningen av dataskyddsförordningen.

En uppförandekod skulle kunna underlätta för alla berörda och vara ett stöd i många olika frågor, inte minst när det gäller digitala hjälpmedel och tjänster. Det är dock viktigt att ansvarig myndighet också finns med i arbetet tillsammans med skolhuvudmännen, för samordning och stödjande av arbetet men även yttra sig och godkänna att innehållet överensstämmer med dataskyddsförordningen.

Avslutande synpunkter

Dataskyddslagstiftningen är ett komplext område med författningar som inte alltid är helt enkla att förstå och ta till sig. EU:s dataskyddsförordning börjar gälla den 28 maj 2018 och det nationella lagstiftningsarbetet pågår fortfarande. Det råder osäkerhet om hur bestämmelser kommer att tolkas och tillämpas i praktiken. Förbundet anser därför att det är ytterst angeläget att ansvarig myndighet löpande ger tydlig och konkret information om lagstiftningens krav för alla berörda skolhuvudmän. Ytterst är det angeläget för alla barn, elever, föräldrar och vårdnadshavare vars personuppgifter behandlas. Men det är också mycket viktigt mot bakgrund av de synnerligen höga sanktionsavgifter som kan drabba den som bryter mot lagstiftningen. Ingen vill göra fel, men det måste finnas tydlig information, särskilt i svårare bedömningsfrågor, för att det ska vara enkelt att göra rätt.

För Friskolornas riksförbund

Ulla Hamilton
VD

Mariette Denholt
Förbundsjurist